

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بزمکاری

و
راهبردهای کارهای پیشگیری از آن

پژوهشگر: دکتر سید محمد مهدی

کد پژوهش: ۵۴

۱۳۹۸

سرشناسه : اسعدی، سیدحسین، ۱۳۱۲-
عنوان و نام پدیدآور: بزهداری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن /

سیدحسین اسعدی

مشخصات نشر : تهران: نشر میزان، ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری : ۳۶۰ ص.

شابک : 978-622-212-055-9

وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا

موضوع : جرم و جنایت — ایران — پیشگیری

موضوع : Crime Prevention -- Iran

موضوع : بزهداری، تحلیل — ایران — Crime analysis -- Iran

موضوع : جرم‌شناسی — ایران — Criminology -- Iran

رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۸ الف۹الف/۹۹۶۰ KV

رده‌بندی دیویی : ۳۶۴/۴۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی : ۵۶۵۲۶۵۲

هرگونه کتبی (از باب، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
لطفاً در صورت مشاهده موارد را به شماره تلفن‌های ذیل اطلاع دهید.

۱۲۲۰

نشر میزان

بزهداری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن

دکتر سید حسن اسعدی

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۸

قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان

شماره: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۲-۰۵۵-۹

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعداز چهارراه سهروردی، خ کاوسی فر، کوچه نکبسا، پلاک ۳۱، تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱

فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، رویروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخرآزی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۷۰

واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۴، تلفن ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱

پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

فهرست عناوین

صفحه

عنوان

۱۷	پیشگفتار.....
۱۷	الف) اشاره‌ای به برخی از مهم‌ترین عوامل روی آوری انسان به بزهکاری.....
۱۸	ب) هدف عمده از تحقیق و تدوین گفتارها.....
۲۷	ج) بی‌نوشت‌ها.....
	بخش نهم: تبیین و تحدید آزادی مطلق انسان در همزیستی اجتماعی،
	واکاوی و بارنمایی مختصر و مفید جرم و انواع آن، واکاوی
	تطبیقی مجازات‌های خدایان اصلی در قوانین جنایی ایران و آیین
۲۹	دادرسی کیفری.....
	گفتار یکم: تحدید آزادی منقح انسان در همزیستی اجتماعی و
۳۱	بزه‌شناختن تخلف از محدودیت‌ها.....
۳۱	الف) فرایند تحدید آزادی مطلق انسان.....
۳۴	ب) فرایند برقراری مقررات کیفری محدودکننده آزادی مطلق انسان‌ها.....
۳۵	ب - ۱) آیاتی از تورات.....
۳۶	ب - ۲) گزیده‌هایی از قانون حمورابی.....
۳۶	ب - ۳) گزیده‌هایی از منشور منتسب به کوروش کبیر شاهنشاه ایران.....
۳۷	پ) اشاره‌ای به فرایند قانونگزاری عرفی در ایران.....
	ت) اشاره‌ای بر محدودیت‌ها و مجازات‌های مقرر در معاهدات فراملیتی و
۳۹	بین‌المللی.....
۴۰	ث) تذکری در مورد محدودیت‌ها و مجازات‌ها.....
	ج) ضرورت احراز موجود بودن عناصر قانونی تشکیل دهنده جرم حین ارتکاب
۴۱	بزه.....

بزمکاری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن

- ج) ضرورت همخوانی مقررات جنایی ملی با معاهده‌های بین‌المللی ملحق شده ... ۴۱
 ح) ضرورت برقراری محدودیت‌ها و مجازات‌ها ... ۴۲
 خ) راهبردهای پیشگیری از وقوع جرم در سیاست جنایی ... ۴۳
 د) بی‌نوشت‌ها ... ۴۴

گفتار دوم: واکاوی و بازنمایی مختصر و مفید جرم و انواع آن ... ۴۹

- الف) درآمدی کوتاه ... ۴۹
 ب) ماهی جرم ... ۵۰
 ج) اصل قانونی بودن جرم ... ۵۲
 د) مطلق به مادت شدن مجازات‌های مقرر در قوانین کیفری ... ۵۳
 ه) ضرورت سودآوری از آوردن عناوین کلی و مبهم در قوانین کیفری ... ۵۴
 ز) تذکری در مورد فرامینی به معاهده‌های فراملیتی و بین‌المللی ... ۵۵
 چ) گروه‌بندی جرایم: اساس و مبانی استنادات‌های مقرر در قوانین کیفری ایران ... ۵۷
 ح) گروه‌بندی جرایم بر حسب ارض‌کامی ... ۵۷
 خ) گروه‌بندی ماهوی جرایم ... ۵۷
 د) گروه‌بندی توصیفی جرایم ... ۵۸
 ذ) تعریف مجرم ... ۵۸
 ر) تعریف شروع به جرم ... ۵۹
 ز) تعریف شرکت در جرم ... ۶۰
 ژ) تعریف معاونت در جرم ... ۶۰
 س) تعاریف و مصادیق جرایم سازمان‌یافته ... ۶۱
 س - ۱) تعریف جرم سازمان‌یافته در قوانین ایران ... ۶۱
 س - ۲) تعاریف جرم سازمان‌یافته در برخی اسناد بین‌المللی و فراملیتی ... ۶۲
 س - ۳) اوصاف جرم سازمان‌یافته فراملی در کنوانسیون پالمو ۲۰۰۰ ... ۶۲
 س - ۴) اوصاف جرم سازمان‌یافته در مصوبه‌ی اتحادیه‌ی اروپا ... ۶۳
 س - ۵) برخی از جرایمی که می‌تواند از مصادیق جرایم سازمان‌یافته باشد ... ۶۴
 ش) بی‌نوشت‌ها ... ۶۴

گفتار سوم: واکاوی تطبیقی اهم مجازات‌های متداول اصلی در
قوانین کیفری ملی و بین‌المللی..... ۶۹

الف) تعریف مجازات..... ۶۹

ب) انواع مجازات‌ها..... ۶۹

ج) اهم مجازات‌های متداول اصلی..... ۷۰

ج - ۱) مجازات حبس..... ۷۰

ج - ۲) مجازات جریمه نقدی و مصادره‌ی اموال تحصیل شده از جرم..... ۷۳

ج - ۳) مجازات شلاق زدن به مجرم..... ۷۴

ج - ۴) مجازات اعدام و مروری بر پیشینه‌ی آن..... ۷۴

۱) اشاره‌ای به برخی موارد متوقف شدن مجازات‌ها..... ۷۹

۵) پی‌نوشت‌ها..... ۸۰

گفتار چهارم: مؤلفه‌های بزرگی‌های آیین دادرسی کیفری در قوانین
جنایی ایران در مورد بزه‌های جرایم..... ۸۳

الف) تعریف آیین دادرسی کیفری..... ۸۳

ب) اهمیت آیین دادرسی کیفری..... ۸۴

ج) نحوه‌ی اجرای آیین دادرسی کیفری..... ۸۴

د) پیشینه‌ی آیین دادرسی کیفری در قوانین جنایی ایران..... ۸۴

ها) برخی از مهم‌ترین تفاوت‌های آیین دادرسی کیفری ملی در مورد بعضی جرایم
مطرح شده در این کتاب..... ۸۶

و) پی‌نوشت‌ها..... ۹۴

بخش دوم

جرایم سیاسی، تروریسم، فساد مالی، پول‌شویی، قاچاق مواد
مخدر، روانگردان و پیش‌سازهای آنها و اعمال منافی عفت..... ۹۹

گفتار پنجم: واکاوی مختصر و مفید جرایم سیاسی و تفاوت‌های آن
با جرایم عادی و تروریسم..... ۱۰۱

بزهکاری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن

- الف) اشاره‌ای بر پیشینه‌ی کاربردی اصطلاح جرم سیاسی در حقوق کیفری برخی کشورهای اروپایی..... ۱۰۱
- ب) پیشینه‌ی استعمال اصطلاح جرایم سیاسی در قوانین کیفری ایران..... ۱۰۲
- ج) تعاریف جرم و مجرم سیاسی..... ۱۰۳
- د) مهم‌ترین تفاوت‌های جرایم سیاسی و جرایم عمومی..... ۱۰۴
- ه) مهم‌ترین تفاوت‌های جرایم سیاسی و جرایم تروریستی..... ۱۰۵
- و) جرم سیاسی در قوانین جمهوری اسلامی ایران..... ۱۰۵
- ز) ن قانون جرم سیاسی..... ۱۰۶
- تذکره..... ۱۰۹
- ح) پی‌نوشت‌ها..... ۱۱۰

گفتار ششم: واژه‌ها و اجناسی جرایم تروریستی..... ۱۱۳

- الف) اشاره‌ای بر پیشینه‌ی جرایم تروریستی..... ۱۱۳
- ب) تعریف تروریسم..... ۱۱۳
- پ) نمونه‌هایی از گروه‌های تروریستی در عصر حاضر..... ۱۱۵
- ت) نمونه‌هایی از فعالیت‌های تروریستی سال‌ها اخیر (سامدرنیته)..... ۱۱۶
- ث) پی‌نوشت‌ها..... ۱۲۰

گفتار هفتم: واکاوی تطبیقی جرم فساد مالی و تعاریف کیفری ملی

- و معاهده‌های بین‌المللی..... ۱۲۱
- الف) پیشینه‌ی فساد مالی و جرم شناختن آن..... ۱۲۱
- ب) تأسیس دیوان کیفر کارکنان دولت در ایران..... ۱۲۲
- ج) تعاریف اصطلاح جرم فساد مالی..... ۱۲۴
- د) فساد مالی در دیگر قوانین جنایی جمهوری اسلامی ایران..... ۱۳۰
- ه) فراتحلیل..... ۱۳۱
- و) ضرورت همکاری کشورها در مبارزه با فساد مالی..... ۱۳۴
- ز) پی‌نوشت‌ها..... ۱۳۵

گفتار هشتم: واکاوی تطبیقی و نقد مجازات‌های جرم سازمان‌یافته‌ی پولشویی در قوانین کیفری ایران و معاهده‌های

بین‌المللی	۱۳۷
الف) درآمد	۱۳۷
ب) تعاریف جرم سازمان‌یافته‌ی فراملی پولشویی	۱۳۸
ب - ۱) تعریف پولشویی در قانون نمونه‌ی مبارزه با پولشویی برنامه‌ی مبارزه با مواد مخدر سازمان ملل متحد	۱۳۸
ب - ۲) تعریف گروه کاری FATF از پولشویی	۱۳۹
ب - ۳) تعریف پولشویی در کنوانسیون بالرمو ۲۰۰۰	۱۴۰
ب - ۴) تفهیم پولشویی در قانون مبارزه با پولشویی جمهوری اسلامی ایران ۱۴۱	۱۴۱
ب - ۵) تشبیه از روند پولشویی	۱۴۳
ج) پیشینه‌ی جرم پولشویی	۱۴۵
د) فرایندی که پولشویی طی می‌کند	۱۴۶
ه) تأکیدی بر تأثیر انکارناپذیر ارزش قاطع با پولشویی در کاهش انواع قاچاق، اعمال تروریستی و برخی جرایم دیگر در زمان گذشته	۱۴۸
و) پی‌نوشت‌ها	۱۵۳

گفتار نهم: واکاوی تطبیقی و نقد مجازات‌های جرایم تولید و قاچاق مواد مخدر، روانگردان و پیش‌سازهای آنها در قوانین کیفری ملی و معاهده‌های بین‌المللی

بین‌المللی	۱۵۷
الف) درآمد	۱۵۷
ب) عناوین معاهده‌های منسوخه	۱۵۸
ب) معاهده‌های لازم‌الاجرای عصر حاضر	۱۵۹
ب - ۱) معاهده‌ی واحده‌ی مواد مخدر ۱۹۶۱ میلادی	۱۶۰
ب - ۲) پروتکل اصلاحی سال ۱۹۷۲ میلادی	۱۶۱
ب - ۳) کنوانسیون مواد روانگردان ۱۹۷۱ میلادی	۱۶۲
ب - ۴) کنوانسیون مبارزه با قاچاق مواد مخدر و روانگردان سال ۱۹۸۸ میلادی	۱۶۳

بزهکاری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن

- مهم‌ترین موضوعات کنوانسیون مبارزه با قاچاق مواد مخدر و روانگردان
 ۱۹۸۸ میلادی..... ۱۶۴
- الف) جرایم و مجازات‌ها ۱۶۴
- ب) تدابیر ۱۶۵
- پ) اسناد مهم بین‌المللی دیگر درباره‌ی مواد مخدر و روانگردان ۱۶۶
- ت) اشاره‌ای به برخی کنفرانس‌های مهم بین‌المللی درباره‌ی مواد مخدر و
 روانگردان ۱۶۷
- ث) اشاره‌ای به برخی قراردادهای استرداد مجرمان که ایران یا دول دیگر
 ..... ۱۷۰
- ج) اشاری به سه تاریخی قانونگذاری و موقعیت ترانزیتی مواد مخدر در ایران. ۱۷۳
- چ) مجازات‌ها و جرم، تبط با مواد مخدر، روانگردان و پیش‌سازهای آنها ۱۷۴
- چ - ۱) مجازات حبس ۱۷۵
- چ - ۲) مجازات شلاق ۱۷۶
- چ - ۳) مجازات محکومیت مالی اعم از جریمه نقدی و مصادره‌ی اموال
 تحصیل شده از جرم قاچاق ۱۷۷
- چ - ۴) پیشینه‌ی برقراری مجازات‌ها حکومت مالی اعم از جریمه نقدی و
 مصادره‌ی اموال قاچاقچیان مواد مخدر و روانگردان در سیاست جنایی تقنینی ملی و
 تطبیق آن با اسناد بین‌المللی ۱۷۸
- چ - ۵) مجازات اعدام ۱۷۹
- چ - ۶) ماده واحدی قانون الحاق یک ماده به قانون مبارزه با ۱۸۰
- چ - ۷) نظرسنجی درباره‌ی تأثیر مجازات‌های اعدام بر کاهش قاچاق و عرضه‌ی
 مواد مخدر و روانگردان ۱۸۴
- چ - ۸) پیشینه‌ی برقراری مجازات اعدام در مورد جرم قاچاق مواد مخدر در قوانین
 کیفری ایران ۱۸۵
- چ - ۹) واکاوی و نقد اجمالی استناد به آیه‌ی ۳۳ سوره‌ی مائده در مورد اعدام
 قاچاقچیان مواد مخدر، روانگردان و پیش‌سازهای آنها ۱۸۸
- ح) بی‌نوشت‌ها ۱۹۲

گفتار دهم: واکاوی و نقد جرایم و مجازات‌های اعمال منافی عفت به ویژه مجازات سنگسار ۱۹۹

الف) درآمد ۱۹۹

ب) مجازات‌های مقرر در باره‌ی جرایم منافی عفت ۲۰۱

ب - ۱) مجازات شلاق ۲۰۱

ب - ۲) مجازات جریمه‌ی نقدی ۲۰۲

ب - ۳) مجازات حبس ۲۰۲

ب - ۴) مجازات اعدام ۲۰۳

ب - ۵) مجازات سنگسار ۲۰۴

فراتحلیل ۲۰۷

ج) مهم‌ترین منابع این گفتار ۲۰۹

بخش سوم: راه‌بردهای کاربردی پیشگیری از بزهکاری و بزهکارپروری و راهبردهای کاربردی ویژه‌ی پیشگیری از جرایم سیاسی، تروریستی، فساد مالی، پولشویی، قاچاق و مصرف غیرقانونی مواد مخدر، روانگردان و پیش‌سازهای آنها و اعمال منافی عفت ۲۱۱

قانون پیشگیری از وقوع جرم ۲۱۳

گفتار یازدهم: واکاوی و بازنمایی راهبردهای کاربردی پیشگیری از بزهکاری و بزهکارپروری ۲۱۷

الف) درآمد ۲۱۷

ب) اشاره‌ای بر پیشینه‌ی کاربردی اصطلاح پیشگیری از بزهکاری ۲۲۱

پ) اشاره‌ای بر آثار در دسترس درباره‌ی پیشگیری از وقوع جرم ۲۲۴

ت) تعاریف اصطلاح پیشگیری از وقوع جرم ۲۲۸

ث) اشاره‌ای بر پیشینه‌ی قانون پیشگیری از وقوع جرم و تشکیل شورای عالی آن ۲۳۱

ج) ضرورت تدوین، اجرا و ارزیابی برنامه‌ی سند جامع کاربردی بومی پیشگیری از وقوع جرم ۲۳۷

بزهکاری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن

- تذکر ۲۳۸
- ج) نقش نهادهای گوناگون در پیشگیری از وقوع جرم ۲۳۸
- ج - ۱) تعریف نهادهای اجتماعی ۲۳۸
- ج - ۲) نقش نهاد خانواده در پیشگیری از بزهکارپروری ۲۳۹
- ج - ۲-۱) آموزش عملی مهارت‌های زندگی سالم ۲۴۱
- ج - ۲-۲) عدم اختلال خانوادگی اجتماعی ۲۴۳
- ج - ۲-۳) تلقین هدفی مشخص و معقول به کودک ۲۴۳
- ج - ۲-۴) توجه والدین به تغییرات فکری فرزند در مراحل رشد ۲۴۴
- ج - ۲-۵) ضرورت همکاری خانواده با مراکز آموزشی و پرورشی ۲۴۴
- ج - ۲-۶) برقراری ثبات، آرامش، عدالت و سلامت روانی الگوها در خانواده ۲۴۵
- ج - ۲-۷) پیشگیری ۲۴۵
- ح) نقش مراکز آموزشی و پرورشی از سطوح ابتدایی تا عالی در پیشگیری از بزهکارپروری ۲۴۶
- خ) نقش رسانه‌های نوشتاری، الکترونیکی در پیشگیری از بزهکاری و بزهکارپروری ۲۴۹
- د) نقش اجرای عدالت اجتماعی در پیشگیری از بزهکاری و بزهکارپروری ۲۵۱
- ذ) چکیده ۲۵۳
- ر) پی‌نوشت‌ها ۲۵۵

گفتار دوازدهم: راهبردهای کاربردی پیشگیری از وقوع جرایم

- سیاسی و تروریستی ۲۵۹
- الف) اشاره‌ای به راهبردهای پیشگیری از وقوع جرایم سیاسی ۲۵۹
- ب) راهبردهای کاربردی پیشگیری از جرایم تروریستی ۲۶۲
- ج) پی‌نوشت‌ها ۲۶۴

گفتار سیزدهم: راهبردهای کاربردی پیشگیری از جرم فساد

اقتصادی ۲۶۵

الف) درآمدی کوتاه ۲۶۵

ب) اشاره‌ای بر پیشینه‌ی راهبردهای پیشگیری از جرم فساد مالی ۲۶۶

ج) راهبردهای کاربردی مبارزه با فرایند فساد مالی جاری، پیشگیری از افزایش و تلاش برای کاستن آن ۲۶۸

ج - ۱) شفافیت درآمدها و هزینه‌های نهادهای حکومتی ۲۶۹

ج - ۲) تعریف فساد مالی در ارتباط با شفافیت نهادهای حکومتی ۲۷۰

ج - ۱) عدم وجود تعریف جامع و مانع از فساد مالی ۲۷۸

ج - ۴) راه‌دهای کاربردی پیشگیری از فساد مالی ارائه شده از طرف سازمان

بازرسی کل کشور ۲۸۱

د) پی‌نوشت‌ها ۲۸۲

گفتار چهاردهم: راهبردهای کاربردی پیشگیری از پولشویی .. ۲۸۳

الف) درآمدی کوتاه ۲۸۳

ب) راهبردهای پیشگیری از پولشویی در کشورهای مختلف و معاهده‌های بین‌المللی ۲۸۳

پ) راهبردهای پیشگیری از پولشویی در قوانین ایران ۲۸۵

ت) پی‌نوشت‌ها ۲۸۶

گفتار پانزدهم: راهبردهای کاربردی پیشگیری از تولید، قاچاق و

توزیع مواد مخدر و روانگردان ۲۸۷

الف) درآمد ۲۸۷

ب) راهبردهای کاربردی پیشگیری از تولید، قاچاق و توزیع مواد مخدر و روانگردان و

پیش‌سازهای آنها ۲۸۹

ب - ۱) شناخت انواع مواد مورد مصرف غیرقانونی و کشف ترفندهایی که

قاچاقچیان در جاسازی، حمل و توزیع مواد مخدر و روانگردان و پیش‌سازهای آنها

به کار می‌برند ۲۸۹

ب - ۲) محروم کردن قاچاقچی از درآمد حاصل از تولید و قاچاق مواد مخدر،

بزهکاری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن

- روانگردان و پیش‌سازهای آنها ۲۹۱
- ب - ۳) کشت جایگزین گیاهان منبع مواد مخدر و روانگردان ۲۹۲
- ب - ۴) ایجاد موانع عبور، دیدانی و مراقبت از مرزها ۲۹۳
- ب - ۵) تشدید بازرسی در مرزهای خاکی، آبی، فرودگاه‌ها، باراندازهای داخل کشور و تحت نظر داشتن دائمی افراد سابقه‌دار و امکان مظنون ۲۹۴
- ب - ۶) اِعمال راهبردهای کاربردی پیشگیری‌های اولیه‌ی فرهنگی، اخلاقی، تقدمات مذهبی، وضعی و اجتماعی ۲۹۵
- ب - ۷) تشدید مجازات‌های بازدارنده (پیشگیری کیفی) دربارهی قاچاقچیان حرفه‌ای ۲۹۵
- ج) پی‌نوشت‌ها ۲۹۶
- گفتار شانزدهم: راهبردهای کاربردی پیشگیری از مصرف غیرقانونی مواد مخدر و روانگردان**
- الف) درآمد ۲۹۹
- ب) راهبردهای کاربردی از بین بردن میل روآوری به مصرف غیرقانونی مواد مخدر و روانگردان ۳۰۷
- ج) پی‌نوشت‌ها ۳۱۴
- گفتار هفدهم: راهبردهای کاربردی پیشگیری از عود به مصرف غیرقانونی مواد مخدر و روانگردان**
- الف) راهبرد خودکارآمدی در پیشگیری از عود به مصرف غیرقانونی مواد مخدر و روانگردان ۳۱۵
- ب) نقش خانواده و جامعه در پیشگیری از عود به مصرف غیرقانونی مواد مخدر و روانگردان ۳۱۶
- ج) اشتغال به حرفه‌ی مناسب معتاد در حال ترک ۳۱۷
- د) خالی کردن ذهن از افکار و سوسه‌کننده‌ی روآوری مجدد به مصرف غیرقانونی مواد مخدر و روانگردان ۳۱۷
- ه) پر کردن ذهن با افکار یا فعالیت‌های بازدارنده از عود فرد ترک اعتیاد کرده ۳۱۷

و) مهارت آموزی در دوران بازپروری ۳۱۹

ز) پی‌نوشت‌ها ۳۲۰

گفتار هجدهم: راهبردهای کاربردی کاهش زیان‌ها و هزینه‌های

مصرف غیرقانونی مواد مخدر و روانگردان در معتادان مزمن .. ۳۲۱

الف) درآمدی کوتاه ۳۲۱

ب) زیان‌های مصرف غیرقانونی مواد مخدر و روانگردان ۳۲۱

ب - ۱) بیماری اعتیاد ۳۲۱

ب - ۲) آسیب‌ها و زیان‌های دیگر مستقیم و غیرمستقیم مصرف غیرقانونی و اعتیاد به

مواد مخدر و روانگردان ۳۲۳

ب - ۱) آسیب‌های اقتصادی ۳۲۳

ب - ۲) آسیب‌های مرتبط با محیط کار ۳۲۴

ب - ۳) آسیب‌های اجتماعی وارد می‌کند ۳۲۴

ب - ۴) ربیعه، مناد، اعتیاد با ارتکاب جرم ۳۲۵

ب - ۵) آسیب‌ها، پیامدهای مہلک ایدز، هپاتیت و زخدهای طلاق

ناشی از اعتیاد به مواد مخدر و روانگردان ۳۲۵

ج) پیشگیری از زیان‌ها با اجرای برنامه‌های کاهش آسیب در مورد معتادان ۳۲۶

ج - ۱) ضرورت اجرای برنامه‌های کاهش آسیب در مورد معتادانی که ترک اعتیاد

نمی‌کنند ۳۲۶

ج - ۲) نقد ایرادهایی که به اجرای برنامه‌های کاهش آسیب در مورد معتادان کرده‌اند ۳۲۶

د) پی‌نوشت‌ها ۳۳۴

گفتار نوزدهم: فراتحلیلی درباره‌ی عوامل عدم موفقیت در

کاهش شمار مصرف‌کنندگان غیرقانونی مواد مخدر و

روانگردان ۳۳۵

الف) درآمدی کوتاه ۳۳۵

ب) پیشینه‌ی سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان در ایران ۳۳۶

ب) واکاوی اهم عوامل عدم موفقیت در کاستن از شمار مصرف‌کنندگان غیرقانونی که

بزهکاری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن

- در تحلیل‌ها آمده و ارائه‌ی راهبردهای کاربردی بومی برای مؤفقت ۳۳۷
- چکیده..... ۳۳۷
- پ - ۱) فقدان آمار قابل استناد از مصرف‌کنندگان غیرقانونی مواد مخدر و روانگردان..... ۳۳۹
- پ - ۲) تک بُعدی نگریستن به معضل تلفیقی و ترکیبی مصرف غیرقانونی مواد مخدر و روانگردان..... ۳۴۲
- پ - ۳) مقابله با معلول و سرکوب معنادار به جای ریشه‌یابی و از بین بردن عوامل صرف غیرقانونی مواد مخدر و روانگردان و اعتیاد به آنها ۳۴۵
- پ - ۴) توجه به ارتباط معنادار آسیب‌های اجتماعی با یکدیگر..... ۳۴۶
- پ - ۵) اهمیت دادن به برنامه‌ی درمان فیزیکی و کم‌توجهی به برنامه‌ی پیشگیری..... ۳۴۷
- پ - ۶) اعمال شیوه‌ی متفاوت از طرف متولیان مبارزه با مواد مخدر..... ۳۴۹
- پ - ۷) اصطلاح و ارتقاء اخبار مدیریت مبارزه با مواد مخدر و روانگردان..... ۳۵۰
- ت) پی‌نوشت‌ها..... ۳۵۲
- گفتار بیستم: راهبردهای پیشگیری از جرایم منافی عفت**..... ۳۵۳
- الف) درآمدی کوتاه..... ۳۵۳
- ب) عدم نیاز به برقراری مجازات‌ها در بدو استقرار نظام منافی عفت مشروطه..... ۳۵۳
- پ) راهبردهای کاربردی پیشگیری از وقوع جرایم منافی عفت..... ۳۵۴
- ت) اهم معیارهای کفویت عبارتند از..... ۳۵۵
- ث) نداشتن انکار و باورهای انحرافی..... ۳۵۵
- ج) داشتن زندگی آرام و بانشاط زن و شوهر، راهبرد مؤثر در پیشگیری از وقوع جرایم منافی عفت است..... ۳۵۶
- چ) پی‌نوشت‌ها..... ۳۵۷

به نام آنکه جان را فکرت آموخت
«شیخ محمود شبستری»

پیشگفتار

الف) اشهرای بهبخی از مهم‌ترین عوامل روآوری انسان به بزهکاری در آغاز سرن در جملاتی قصارگونه باید گفت:

- بزهکاری معمولاً در اثر عواملی از هنگام انعقاد نطفه‌ی انسان در رحم مادر، دوران جنینی، سه‌زادی، کودکی، نوجوانی، جوانی و بزرگسالی فرد را به سوی بزهکاری سوق می‌دهند.
- کودک اگر در محیط خانه خشونت ببیند پرخاشگر و ملاً بزهکار پرورش خواهد یافت.

- هرگاه فرد در دوران تحصیل از پیشرفت تحصیلی تا فارغ‌التحصیلی از دانشگاه، در مربیان، معلمان، استادان و هم‌کلاسی‌ها هر نوع انحراف مشاهده کند تحت تأثیر قرار گرفته و منجر به بزهکاری خواهد شد.

- انحراف و بزهکاری همسایگان محل سکونت و همکامان در محیط کار در بزهکار شدن فرد اثرگذار است.

- بزهکاری، انحراف اخلاقی، فساد اقتصادی و... الگوهای جامعه مانند قضاوت، روحانیان، مقامات کشوری، نظامی، انتظامی، سیاست‌گذاران حقوق شهروندی و مجریان این حقوق به ویژه در مورد عدم اجرای عدالت اجتماعی، عدم شفافیت در امور مالی (اعم

بزهکاری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن

از درآمدها و هزینه‌های کشور) و تبعیض در حقوق شهروندان و اِعمال شیوهی مردم فریبی از طرف مقامات، رواج انواع فسادهای مالی، اداری، اخلاقی، حقوقی و... افراد جامعه را به بزهکاری و همرنگ با مقامات فاسد شدن سوق می‌دهند.

- نداشتن شغل مناسب، بیکاری، فقر، اِعمال تبعیض در خانواده، محل تحصیل، محیط کار، مراجع قضایی و... از اهم عواملی هستند که زجرانان، جوانان و بزرگسالان را به بزهکاری وامی‌دارند. تقصیل این حملات کوتاه و عوامل مهم دیگری که در بزهکاری، بزهکار پروری و پیشگیری از آنها اثرگذار هستند در محل‌های مناسب گسنا، بی‌بست‌گانه‌ی این اثر خواهد آمد.

ب) هدف عمده از تحقیق در زمینه گفتارها

- هدف عمده از پژوهش در زمینه گفتارهای بیست‌گانه در این کتاب که سال‌ها فکر نقاد پژوهشگر به آن معطوف بوده و در دیگر آثارش گهگاه به صورتی پراکنده به آن اشاره می‌داشته، یافتن و ارائه‌ی راهبردهای کاربردی بومی پیشگیری اولیه از بزهکاری و بزهکار پروری است که کاربری آنها پیش از وقوع جرم اقدامی کنشی در سیاست جنایی تقنینی و مدیریت کاربردی پیشگیری از وقوع جرم در جامعه‌ی مدنی ایران است.

- باید اذعان کرد که راهبردهای کاربردی پیشگیری اولیه از وقوع جرم که به پذیرش جامعه‌ی مدنی نیازمند است در جامعه‌ی امروز ایران که با انواع فسادها در فضاها و واقعی، مجازی و عوامل بزهکاری آکنده می‌باشد نمی‌تواند جایگزین‌های موفق‌تری برای مجازات‌های قانونی و سرکوب مجرمان که اقداماتی واکنشی است بشود، ولی کاربرد آنها به تدریج می‌تواند تا حدودی از برخی جرایم بکاهد.

آنچه برای کاهش جرایم ضروری است ریشه‌کنی عوامل بزهکاری است که فهرست کوتاهی از آنها در فراز (الف) ارائه شد و در طول گفتارها به تفصیل بازنمایی خواهند شد.

- هر چند راهبردهای پیشگیری از بزهکارپروری با إلهام از حدیث «السَّعِيدُ سَعِيدٌ فِي بَطْنِ أُمَّةٍ وَالشَّقِيُّ شَقِيٌّ فِي بَطْنِ أُمَّةٍ»^۱ در زمینه‌سازی بزهکاری‌ها باید از هنگام آمیزش جنسی والدین آغاز شود و در مواردی لازم می‌آید به اصلاح ژن‌های والدین بپردازند اما بر اکریت قاطع موارد، راهبردهای پیشگیری اولیه از وقوع جرم، بعد از تولد با پیشگیری «رشد مدار»^۲ از محیط خانواده، مراکز آموزش و پرورش شروع و در ایام نوجوانی و معاشرت با همسالان و دبستان و استفاده از رسانه‌های آگاهی‌رسان، کاربرد محسوس‌تری پیدا می‌کنند.

اگر چه تمام راهبردهای کاربردی بومی پیشگیری از وقوع جرم و حذف عوامل روآوری به پیشگیری برای کاهش جرایم مفید می‌باشند ولی برخی جرایم، راهبردهای کاربردی پیشگیری ویژه‌ای را نیز می‌طلبند که در کاربردهای پیشگیری، های اولیه^۳، ثانویه^۴ و ثالث^۵ کاربردی پیدا می‌کنند و لازم می‌آید در مورد این نوع بزه‌ها راهبردهای کاربردی بومی پیشگیری خاصی در نظر گرفته شود.

پژوهشگر با غمض عین و عبور از ورود به بحث فلسفی، حقوقی حدیث فوق‌الذکر و حدیث «لَا جَبْرَ وَلَا تَفْوِیْضَ بَلْ أَمْرٌ بَيْنَ الْأَمْرَيْنِ»^۶ که مطرح کردن و بازنمایی آنها با اسلوب عقلی - فلسفی در این جا ضرورت ندارد و موجب تطویل سخن می‌گردد، در این گفتارها تلاش کرده برای نیل به هدف عمده‌ی خود تا حدی که مفید و لازم است درباره‌ی مشروع بودن محدودیت آزادی مطلق انسان، جرم،

بزهکاری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن

مجرم، مجازات و آیین دادرسی کیفری مرتبط با برخی جرایم مطرح شده در بخش دوم در گفتارهای بخش نخست توضیحاتی داده و سپس برخی جرایمی را که بیش‌تر مبتلابه جامعه‌ی ایرانی است و راهبردهای کاربردی ویژه‌ای را نیز می‌طلبند در بخش دوم واکاوی و بازنمایی کند.

- در بخش سوم با توجه به فرازهای شانزده‌گانه‌ی اصل سوم، فراز ۵ اصل یکصد و پنجاه و ششم و بند ۱، اصل یکصد و پنجاه و هشتم^۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و قانون پیشگیری از وقوع جرم مصوب بیست و یکم شهریورماه یکهزار و سیصد و نود و چهار^۷ که مصادیق تشکیلی مصلحت نظام، فراتر از تکلیف مندرج در اصل یکصد و نوزدهم قانون اساسی در متن آن مداخله و آن را به صورت بین‌قوای قضائیه، اجرائیه، مقننه و انجمن‌های ناوابسته به دولت^۸ مصوب نموده، پژوهش‌های پیش‌گفته را در راهبردهای کاربردی پیشگیری از وقوع جرم را به طرز عام در گفتار یازدهم و راهبردهای پیشگیری از جرایم مطرح نموده در بخش دوم را که مبتلابه جامعه‌ی ایرانی است با ملحوظ داشتن ارزش‌های اجتماعی که اموری واقعی هستند^۹ در نه گفتار بعدی ارائه می‌دهد.

- هر چند سزار بکاریا در نیمه‌ی دوم قرن هجدهم در آغاز تحلیل خود در «رساله‌ی جرایم و مجازات‌ها» که توسط آقای دکوراردییلی به فارسی ترجمه شده در صفحه‌ی ۱۳۱ می‌نویسد: «پیشگیری از وقوع جرایم بهتر از کیفر دادن است»، اما باید گفت رشته‌ی علم «جرم‌شناسی پیشگیری»^{۱۰} پس از مطرح شدن علم جرم‌شناسی در قرن بیستم مورد بحث قرار گرفته ولی بر اثر ناکارآمدی فرضیه‌های پیشگیری از وقوع جرم و ریشه‌کنی آن، تئوری‌های

«کاهش جرایم»، «حمایت از بزه‌دیدگان» و «عدالت ترمیمی» را که التیام‌بخش بزه دیده و احتمالاً کاهش دهنده‌ی وقوع جرایم بعدی خواهد شد، متخصصان حقوق کیفری مطرح کرده‌اند.

- لازم به ذکر است که تشکیل شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم که طبق ماده‌ی ۲ آن به ریاست رئیس قوه‌ی قضائیه و نفرت دوم و سوم آن معاون اول رئیس جمهور به عنوان نایب رئیس شورای عالی و نایب رئیس اول مجلس شورای اسلامی است به این معنا نمی‌باشد که این شورا سازمانی مانند سازمان بازرسی کل کشور فقط در محدوده‌ی کاری قوه‌ی قضائیه است بلکه این شورای عالی سازمانی مستقل می‌باشد که بین قوه‌ی قضائیه، قوه‌ی مجریه، قوه‌ی مقننه، نهادهای غیر دولتی و حتی نهادهای دانش‌بنیان علمی - پژوهشی مرتبط با جرم و پیشگیری از آن قرار گرفته و تا حدودی مشابه ساختار ستاد مبارزه با مواد مخدر است که این ستاد، دوازده عضو ثابت از قوه، نهادهای قضائیه دارد ولی شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم دارای ۲۲ عضو ثابت و دبیر از قوای قضائیه، مجریه و مقننه است که یازده عضو ثابت اجرائی و قضائی آن همان اعضای ستاد مبارزه با مواد مخدرند و دبیر شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم می‌تواند از صاحب‌بظرافت، کارشناسان و نمایندگان دیگر نهادها و سازمان‌ها طبق تبصره‌ی ماده‌ی ۲ این قانون دعوت نماید که بدون حق رأی در جلسات شورای عالی شرکت کنند و رئیس شورای عالی مذکور هم طبق فراز ۲ ماده‌ی ۲ قانون مزبور از مقامات مربوط به مباحث مطرح در جلسات دعوت می‌کند که این مقامات حق رأی هم خواهند داشت.

- در واقع وظایف کارگروههایی که باید با تصویب شورای عالی

بزهکاری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن

پیشگیری از وقوع جرم تشکیل شود را می‌توان به وظایف کارگروه متشکل در فرانسه در سال ۱۹۷۶ تشبیه کرد که کارگروه مزبور راهبردهایی برای پیشگیری از وقوع جرم ارائه کردند. این راهبردها به طور اجمال عبارت بودند از:

- ۱- حمایت از نهاد خانواده
  - ۲- حمایت از جوانان و تعریف اوقات فراغت مناسب برای آنان
  - ۱- اصلاح نظام عدالت کیفری
  - ۲- مقابله با سوء استفاده‌ی افراد از قدرت و موقعیت‌های اقتصادی - سیاسی
  - ۵- محاسبه و ارزیابی زیان‌هایی که جرایم به بار می‌آورند.
  - ۶- تأمین نیارهای بنیادی بومی شهروندان در برنامه‌های شهرسازی و مسکن.
  - ۷- ارتقاء همکاری بین‌المللی - روزهی کنترل بزهکاری‌ها.
  - ۸- کنترل علمی مظاهر بزهکاری، تزویری در کنار بهبود روش‌های مقابله با بزهکاری‌های خشونت‌آیز.
  - ۹- تعریف یک سیاست جامع ملی پیشگیری از وقوع جرم.
- و ...

- نتایج عمده‌ی مطالعاتی که در امریکا و فرانسه در مورد پیشگیری از وقوع جرم انجام شده به طور اجمال عبارت بوده از:

- ۱- کنترل بزهکاری و تأمین امنیت اجتماعی رسالتی است که از یک سو به عهده‌ی تمام نهادهای عمومی و از سوی دیگر در گرو شرکت دادن مردم و جامعه‌ی مدنی است.
- ۲- ضرورت تحول بنیادین در رویکرد نهادهای عدالت کیفری و رفتار کنشگران آن با تأکید بر این نکته که دیگر نمی‌توان تحقق

امنیت را صرفاً از دادگستری و پلیس انتظار داشت.

۳- برای کنترل بزهکاری‌ها دیگر نباید منتظر ارتکاب جرم ماند بلکه باید به استقبال آن رفت و آرایش پیشگیرانه در برابر جرم ایجاد کرد.

۴- گسترش همکاری‌های بین‌المللی در حوزه‌ی کنترل جرم^{۱۲}
- سازمان ملل متحد از طریق شورای اقتصادی و اجتماعی^{۱۳} و به عنوان ضمیمه‌ی قطعنامه‌ی این شورا در سال ۲۰۰۲ هشت اصل را به عنوان «اصول سیاست‌گذاری‌های پیشگیرانه از وقوع جرم» معرفی کرده که می‌توان این اصول هشت‌گانه را به شرح زیر تعریف نمود:

۱- اصل دانش‌بویان و حقوق بشری بودن سیاست‌گذاری‌ها

۲- اصل ثبات و زیربنایی سیاست‌گذاری‌ها

۳- اصل فراگیر بردن سیاست‌های پیشگیرانه از وقوع جرم

۴- اصل پیوستگی و گسترش سیاست‌گذاری‌ها

۵- اصل حضور همه‌جانبه‌ی سازمان‌های دولتی در سیاست‌گذاری‌ها

۶- اصل هم‌افزایی نهادهای جاسعوی در سیاست‌گذاری‌ها

۷- اصل بومی‌سازی سیاست‌گذاری‌ها

۸- اصل محلی‌سازی سیاست‌گذاری‌ها^{۱۴}

نهادهای عضو سازمان ملل متحد و بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، مصوبات و اسناد راهبردی متعددی در مورد پیشگیری از وقوع جرم تالیف دارند که آوردن آنها باعث تطویل سخن می‌شود و خوانندگان نمی‌توانند با مراجعه به سایت‌های سازمان ملل متحد آنها را مطالعه نمایند.

- البته لازم به ذکر است که در برخی از اصول اسناد بین‌المللی، به محلی‌سازی سیاست‌گذاری‌های پیشگیری از وقوع جرم تأکید شده و این موضوع به این معناست که نه تنها در کشورها جرایمی که رخ

بزهکاری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن

می‌دهد متفاوتند بلکه در شهرهای بزرگ و کوچک یک کشور هم جرایمی که مجرمان مرتکب می‌شوند تفاوت‌هایی دارند. برای مثال اگر جرم کیف‌قاپی در شهر بزرگی مانند تهران با جمعیت متجاوز از سیزده میلیون نفری در سرشماری ۱۳۹۵ بار شد ۱/۷۹ سالانه رواج دارد که خود پژوهشگر طعم تلخ این جرم را در تهران چشیده، این جرم در مشهد با جمعیت حدود سه میلیون نفری حاشیه‌نشین‌دار و مهاجرپذیر کمتر از تهران و در شهرهای کوچک، بدون حاشیه‌نشین و مهاجر، وقوع این جرم نادر است. این موضوع تأثیر موقوت مکانی را در ارتکاب جرم می‌رساند که بسیاری از جرم‌شناسان در باره‌ی اهمیت جغرافیای محلی به عنوان یک عنصر تعیین‌کننده‌ی وقوع جرم سخن گفته‌اند. بنابراین لازم است شورای شهرهای کوچک و بزرگ، حتی در مواردی در شورای استان‌ها با شرکت بالاترین مقام قضایی، مانده نیروی انتظامی و فرماندار یا بخشدار محلی تشکیل جلسه دهند و برای پیشگیری از وقوع جرایمی که در محدوده‌ی کار آنها رخ می‌دهد راهبردهای کاربردی بومی را با کمک شهرداری‌ها و اندوخته‌ی محلی اجرا و از دیگر سازمان‌های مؤثر در اجرای برنامه‌های پیشگیری از وقوع جرم استفاده نمایند. چنانکه در شهر سائوپولوی، برزیل با جمعیت یازده میلیون و نهصد و شصت و هفت هزار و هشتصد و بیست و پنج نفر در سال ۲۰۱۶ راهبردهای کاربردی زیر به کار گرفته شده که بنابر گزارش‌ها مفید بوده است:

- ۱- ایجاد تشکیلات مربوط به شهرداری پیرامون اقدامات اجتماعی و امنیت عمومی و اشراف به مناطق جرم‌خیز.
- ۲- هماهنگی و یکپارچگی نیروهای انتظامی در شهر (مأموران

- انتظامی، شهرداری، و نیروهای غیرانتظامی مردمی)
- ۳- وضع قانون جدید با محتوای تعطیلی همه‌ی مراکز فروش مشروبات الکلی از ساعت ۱۱ شب تا ۶ صبح فردا
- ۴- تشکیل انجمن فعال وابسته به شهرداری در راستای پیشگیری از وقوع جرم و تأمین امنیت
- ۵- افزایش هفتاد درصدی نیروهای پلیس شهری و ایجاد پلیس محلی
- ۶- راه‌اندازی طرح‌های جذاب و کارآمد برای جوانان
- ۷- طراحی محیطی و اجتماعی که در بردارنده‌ی احداث مجتمع‌های مسکنی و طرح‌های آموزشی بود.
- ۸- نصب دوربین‌های مراقبتی
- ۹- راه‌اندازی کمپین ترک شامل: کمپین وضع قانون خلع سلاح جنگی، کمپین جمع‌آوری سلاح‌های اسباب بازی از میان بچه‌ها و کمپین آگاهی‌رسانی پیرامون مصرف الکل و مواد مخدر.^{۱۵}
- پژوهشگر این تحقیق امیدوار است راهبردهای کاربردی بومی ارائه شده در گفتارهای یازدهم تا بیستم در سوم این کتاب که برخی از آنها به ویژه در ارتباط با مواد مخدر و روان‌گردان مسبوق به اجرای پایلوت^{۱۶} هم بوده با تلفیق با راهبردهایی که به دسترس در سند یا برنامه‌ی جامع پیشگیری از وقوع جرم تدوین و با گذشتن از ردیک به سه سال از تصویب قانون پیشگیری از وقوع جرم «توسط نهادهای مربوطه در حال اجرا باشد در ریشه‌کنی برخی جرایم و کاهش جرایم شدید و سازمان‌یافته مفید واقع شود.
- در این زمان که انواع جرایم بر اثر افزایش جمعیت، اوضاع نابسامان اقتصادی، اجتماعی، اخلاقی، آلوده بودن برخی مقامات الگوی

بزهکاری و راهبردهای کاربردی پیشگیری از آن

جامعه به فساد، عدم اجرای عدالت اجتماعی و عدم شفافیت در امور مالی کشور اعم از درآمدها و هزینه‌های داخلی و خارجی، افزایش غیرقابل توجیهی در فضای واقعی و مجازی یافته، شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم شایسته نیست منتظر بماند که جرایم فراگیرتر شود تا قوه قضائیه برخی از مجرمان را با اقدامات واکنشی مجازات نماید و قانون پیشگیری از وقوع جرم نباید فقط در مجموعه‌های قوانین محبوس بماند و احیاناً در دانشگاهها مورد مطالعه قرار گیرد، بلکه این قانون جامع و مترقی بایستی با کاربرد راهبردهای علمی - تجربی برای پیشگیری از وقوع جرم و یا حداقل کاهش جرایم بزرگ و شرکت تمام قوا و اقشار جامعه با الهام از احکام دین مقدس اسلام و رهنمودهای نهادهای بین‌المللی مربوط مورد اقدام واقعی قرار گیرد.

درست است که در شرایط فسادآمیز قوه قضائیه، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرایم دارد که انتظاراتی داشته و سائیتی هم با عنوان ستاد مردمی پیشگیری از وقوع جرم به راه انداخته و همایش‌هایی نیز برگزار کرده ولی این قوه قضائیه ضابطان آن سخت درگیر عمل به اجرای فرازهای ۱ تا ۴ اصل پنجاه و هشتم قانون اساسی هستند که در قوانین عادی ضمانت اجرا ندارند و به کنترل جرم^{۱۷} و سرکوب مجرمان^{۱۸} منجر می‌شود که نسبت به جرایم واقع شده اقداماتی واکنشی است. اما لازم است شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم گروههایی را با سرگروهی افرادی متخصص در علم «جرم‌شناسی پیشگیری» تشکیل دهد و مقرر نماید که این گروهها با به کارگیری افراد بومی به صورت محلی جرایم را احصاء، طبقه‌بندی و برای هر جرم راهبردهای کاربردی

بومی پیشگیری اولیه به شورای عالی ارائه کنند و پس از بررسی‌های کارشناسانه برنامه یا سند جامعی برای پیشگیری از وقوع جرم در سطح کشور تدوین و تصویب و حسب مورد به نهادهای مربوط محلی و وظایف مشخصی واگذار کند تا اجرا نمایند. تأکید می‌شود که اجرای راهبردهای کاربردی بومی پیشگیری از وقوع جرم نیاز به پذیرش مردمی دارد که نخستین شرط آن آلوده نبودن سیاست‌تکزاران و مجریان برنامه‌ی پیشگیری از وقوع جرم به اعمال خلاقانه، شجاع و قانون است.

در پایان این پیشگفتار متذکر می‌شود که در بخش سوم از گفتار یازدهم تا بیستم توضیحات بیش‌تری درباره‌ی این موضوعات داده شده و متن قانون پیشگیری از وقوع جرم در آغاز بخش سوم آمده تا خوانندگان به آن دسترسی آسان داشته باشند.

(ج) پی‌نوشت‌ها:

- ۱ - بحارالانوار، ج ۵، صفحه‌ی ۹.
- 2 - Developmental prevention = پیشگیری رشدمدار
- 3 - Primary prevention
- 4 - Secondary prevention
- 5 - Tertiary prevention
- ۶ - روایت منقول از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در صفحه‌ی ۱۶۰ جلد ۸، اصول کافی.
- ۷ - جمله‌ی «اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم» در اصل ۱۵۶ و فرازهای ۱۶ گانه‌ی اصل سوم و فراز ۸، اصل ۱۵۸ در قانون اساسی مطالعه شود.
- ۸ - این قانون در آغاز بخش سوم همین کتاب مطالعه شود.
- 9 - NGO = Non Government Organization
- ۱۰ - نخستین جامعه‌شناسی که ارزش‌های اجتماعی را اموری واقعی اعلام کرد